MANUEL LÓPEZ CEBALLOS
El culte marià al Ripollès
Facultat de Teologia de Catalunya. Barcelona, 2003

Quan un es troba davant una publicació parcial d'una tesi doctoral amb un títol tan suggerent com *El culte marià al Ripollès*, no pot més que agafar una certa frustració pel seu contingut. I això no té res a veure amb la vàlua del treball que el santjoaní Manuel López ha realitzat. I aquesta apreciació cal llegirla des d'una lectura laica i per part d'una persona allunyada del món teològic.

Estem, com diu el subtítol de l'estudi, davant un "estudi teològic-sistemàtic de la religiositat popular mariana al Ripollès", però l'anàlisi territorial ocupa sols unes quaranta pàgines sobre el total de 280 pàgines que té l'estudi, sols un quinze per cent del treball. En les tres conclusions del treball, sols una es centra en la realitat ripollesa.

Per cert que la conclusió del treball té una proposta ferma en una "regionalització" de la teologia, capaç de recollir les "engrunes religioses" existents en el poble i una d'elles és la figura de la devoció mariana, a la Verge, tan present al Ripollès.

El treball de López té dues parts ben diferenciades: una primera on es centra en la figura de Maria dins de l'experiència cristiana, amb un ampli estudi teològic i de la doctrina de l'església sobre la Mare de Déu; la segona centrada, com he explicat, en repassar la devoció mariana al Ripollès.

La idea de López és que la revelació o teofania que la fe proporciona es pot aconseguir mitjançant la bellesa dels santuaris marians.

La segona part del treball de López, centrat en la devoció mariana al Ripollès, que com ell indica "fou la primera a l'hora d'escriure-la i de defensar-la" es tracta, segons el seu qualificatiu, d'"un treball bàsicament sociològic", amb l'advertiment que "els resultats del qual no són absolutament extrapolables a altres territoris: és sabut que el Ripollès és un territori que pateix, per diverses raons (que seria molt interessant d'investigar), una creixent secularització". Resulta molt clar que no és un examen històric o artístic. El que tampoc resta clar és l'abast sociològic de l'estudi.

És una part de l'estudi que segons l'autor "no podia ser res més una aportació senzilla a la comunitat científica interessada en la investigació sociològicoteològica de la religiositat popular".

Per una part, analitza amb un cert detall els santuaris marians del Ripollès de Montgrony i Núria. Aquí trobo a faltar una major anàlisi d'altres santuaris ripollesos encara avui amb una forta implantació, amb els seus corresponents aplecs i celebracions, com la Mare de Déu del Remei o de la Cau, de Ripoll, o d'altres santuaris situats als límits comarcals, com Els Munts o La Coral. I també que la relació d'ermites i capelles és molt més àmplia que la ressenyada.

I aquesta relació exhaustiva tindria el seu valor i interès si es vol extreure el "potencial enorme d'evangelització" que tenen aquests indrets segons López.

L'estudi, en aquest apartat d'anàlisi territorial, es centra finalment en les imatges marianes, fent una molt superficial divisió entre marededéus romàniques, gòtiques, barroques i altres mostres "d'àmbit universal" com la del Roser, les Immaculades, les Assumpcions i dels Dolors, així com les relacionades amb ordes religiosos com el del Carme, del Remei o advocacions concretes com de la Salut o de les Neus, dels Desemparats, de la Roca, del Catllar, de Gràcia, per acabar amb un examen d'imatges modernes, on no deixa de criticar la més moderna, l'existent en la parròquia de Sant Josep Obrer de Ripoll.

L'autor confessa "una certa sensació de desencís. Crec que les dades que es desprenen del treball de camp palesen que, en altres temps, el Ripollès fou una «terra mariana», i no sols ni principalment per les imatges sinó per les pràctiques de pietat marianes que aquestes imatges promocionen o han promocionat".

La proposta de López és que, més enllà d'una revitalització de la presència de Maria en el territori, aquesta hauria de tenir molta cura dels aspectes estètics.

Estem davant un estudi que des d'una òptica teològica (gens habitual) ens ofereix un balanç de la situació del culte marià al Ripollès. La pregunta que no sé contestar és si l'aproximació de López Ceballos no podria haver estat més amplia en l'anàlisi territorial i concret, sociològic, d'implantació de la devoció. En tot cas, estem davant un estudi que enriqueix la bibliografia ripollesa.

Antoni Llagostera Fernández